

TIL O'QITISHDA IJTIMOY TARMOQLARNING O'RNI

Tursunova Sohiba Safar zoda

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada til o'qitish jarayonida ijtimoiy tarmoqlarning tutgan o'rni, ularning ta'lim sifati va samaradorligiga ta'siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, Telegram, YouTube, Instagram va Facebook kabi platformalarning til o'rgatishdagi imkoniyatlari, afzalliklari va ayrim kamchiliklari yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *ijtimoiy tarmoqlar, til o'qitish, raqamli pedagogika, kommunikativ kompetensiya, multimedia texnologiyalari, onlayn ta'lim, innovatsion metodlar.*

Abstract: *This article scientifically analyzes the role of social networks in the process of language teaching, as well as their impact on the quality and effectiveness of education. It also highlights the opportunities, advantages, and certain disadvantages of platforms such as Telegram, YouTube, Instagram, and Facebook in language learning and teaching.*

Keywords: *social networks, language teaching, digital pedagogy, communicative competence, multimedia technologies, online education, innovative methods.*

Аннотация. *В данной статье с научной точки зрения анализируется роль социальных сетей в процессе обучения языкам, а также их влияние на качество и эффективность образования. Кроме того, рассматриваются возможности, преимущества и некоторые недостатки таких платформ, как Telegram, YouTube, Instagram и Facebook в обучении иностранным языкам.*

Ключевые слова: *социальные сети, обучение языкам, цифровая педагогика, коммуникативная компетенция, мультимедийные технологии, онлайн-образование, инновационные методы.*

Bugungi globallashuv davrida xorijiy tillarni o'rganishga bo'lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Zamonaviy jamiyatda chet tilini bilish nafaqat ta'lim, balki kasbiy faoliyatning ham muhim omiliga aylangan. Shu sababli til o'qitish metodikasida yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ijtimoiy tarmoqlar inson hayotining ajralmas qismiga aylandi. Yoshlarning aksariyati kun davomida Telegram, Instagram, YouTube, Facebook va TikTok kabi platformalardan faol foydalanadi. Bu holat ta'lim tizimida ham yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirdi. Endilikda ijtimoiy tarmoqlar nafaqat muloqot vositasi, balki samarali ta'lim platformasi sifatida ham qo'llanilmoqda.

Ayniqsa, til o'qitishda ijtimoiy tarmoqlarning o'rni katta bo'lib, ular orqali autentik materiallardan foydalanish, jonli muloqot tashkil etish, multimedia vositalaridan foydalanish hamda masofaviy ta'limni rivojlantirish mumkin. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirib, ularni doimiy ravishda yangi bilimlarni izlashga undaydi.

Ijtimoiy tarmoqlar axborotni tezkor uzatish, foydalanuvchilar o'rtasida interaktiv aloqa o'rnatish va multimedia resurslarini almashish imkonini beradi. Shu jihatdan ular ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim vosita hisoblanadi.

An'anaviy darslarda o'quvchi asosan o'qituvchi va darslik bilan cheklanadi. Ijtimoiy tarmoqlar esa ta'lim jarayonini kengaytirib, o'quvchilarga real kommunikativ muhit yaratadi. Masalan, xorijiy tillarni o'rganayotgan talaba chet ellik foydalanuvchilar bilan muloqot qilishi, xorijiy videolarni tomosha qilishi va zamonaviy til birliklarini o'rganishi mumkin.

Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlar:

- dars jarayonini qiziqarli tashkil etadi;
- o'quvchilar faoliyatini rag'batlantiradi;
- mustaqil ta'lim olish imkonini yaratadi;
- masofadan turib ta'lim olishni osonlashtiradi;
- audio va video materiallardan foydalanish imkonini beradi.

Hozirgi kunda ko'plab ta'lim muassasalari onlayn platformalar orqali darslarni tashkil etmoqda. Bu esa ijtimoiy tarmoqlarning ta'lim tizimidagi o'rni tobora ortib borayotganini ko'rsatadi.

Til o'qitishda tinglab tushunish, talaffuz va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. YouTube va Instagram kabi platformalarda audio hamda video materiallarning ko'pligi o'quvchilarga real til muhitini his qilish imkonini beradi.

Masalan:

- ingliz tilidagi podkastlarni tinglash;
- subtitrli videolarni tomosha qilish;
- xorijiy blogerlarning nutqini kuzatish;
- qisqa videolar orqali yangi so'zlarni o'rganish.

Bunday usullar o'quvchilarning eshitish orqali qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi va talaffuzni yaxshilaydi.

Ijtimoiy tarmoqlarning eng katta afzalliklaridan biri — real muloqot imkoniyatidir. Facebook guruhlar, Telegram chatlari yoki Discord platformalari orqali o'quvchilar xorijlik foydalanuvchilar bilan suhbatlashishi mumkin.

Bu esa:

- kommunikativ kompetensiyani rivojlantiradi;
- nutqiy xatolarni kamaytiradi;
- erkin fikr bildirish ko'nikmasini shakllantiradi;
- amaliy til tajribasini oshiradi.

Til o'rganishda nazariy bilim bilan bir qatorda amaliy muloqot ham muhim hisoblanadi.

Ijtimoiy tarmoqlar o'quvchilarning mustaqil ishlashiga yordam beradi. Telegram kanallari, onlayn kurslar va mobil ilovalar orqali foydalanuvchilar istalgan vaqt darslarni ko'rishi mumkin.

Masalan:

- grammatika bo'yicha testlar ishlash;
- lug'at yodlash;
- onlayn mashqlar bajarish;
- video darslarni takroran ko'rish.

Bu usullar o'quvchilarning o'z ustida ishlash odatini shakllantiradi.

Telegram bugungi kunda ta'lim maqsadida eng ommalashgan platformalardan biridir. O'qituvchilar maxsus guruhlar va kanallar tashkil qilib, o'quv materiallarini ulashadilar.

Telegramning afzalliklari:

- fayllarni tezkor yuborish;
- test va so'rovnomalar yaratish;
- ovozli xabarlar orqali talaffuz ustida ishlash;
- video darslarni joylashtirish.

Shuningdek, botlardan foydalanish orqali avtomatik test tizimlarini yaratish mumkin.

YouTube til o'rganishda eng samarali multimedia platformalardan biri hisoblanadi.

U orqali:

- videodarslar;
- subtitrlil filmlar;
- talaffuz mashqlari;
- interaktiv mashg'ulotlar tashkil etiladi.

Vizual va eshitish elementlarining birgalikda qo'llanilishi o'quvchilarning bilimni tezroq o'zlashtirishiga yordam beradi.

Instagram qisqa videolar va vizual materiallarga asoslangan platforma hisoblanadi. Til o'rganuvchilar yangi iboralar, kundalik so'zlashuv shakllari va talaffuzni o'rganishda undan samarali foydalanadilar.

Facebook xalqaro guruhlar va forumlar orqali til o'rganayotgan insonlarni birlashtiradi. Bu platforma:

- xalqaro tajriba almashish;
- chet elliklar bilan yozishmalar olib borish;
- ilmiy va metodik materiallarni topish imkonini beradi.

Til o'qitishda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish quyidagi ijobiy jihatlarga ega:

1. Motivatsiyani oshiradi

Zamonaviy platformalar o'quvchilarni darsga qiziqtiradi va faol bo'lishga undaydi.

2. Interaktivlikni ta'minlaydi

O'quvchi va o'qituvchi o'rtasida tezkor aloqa yuzaga keladi.

3. Autentik materiallardan foydalanish imkonini beradi

Real hayotiy videolar, suhbatlar va matnlar tilni tabiiy muhitda o'rganishga yordam beradi.

4. Vaqt va masofa muammosini kamaytiradi

Masofadan turib ta'lim olish imkoniyati yaratiladi.

5. Mustaqil ta'lim ko'nikmasini rivojlantiradi

O'quvchilar o'z ustida ishlashga odatlanadi.

Ijtimoiy tarmoqlarning ayrim salbiy jihatlari ham mavjud:

- chalg'ituvchi kontentning ko'pligi;
- internetga haddan tashqari qaramlik;
- noto'g'ri ma'lumotlarning tarqalishi;
- vaqtning samarasiz sarflanishi;
- akademik intizomning pasayishi.

Shu sababli o'qituvchi ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda pedagogik nazoratni kuchaytirishi va maqsadga yo'naltirilgan faoliyatni tashkil etishi lozim.

Bugungi kunda til o'qitishda "blended learning" (aralash ta'lim), "flipped classroom" (teskari sinf) kabi metodlar keng qo'llanmoqda. Ushbu metodlarda ijtimoiy tarmoqlar muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

Masalan, o'quvchi darsdan oldin YouTube orqali mavzuni ko'rib chiqadi, dars davomida esa amaliy mashqlar bajariladi. Bu usul vaqtni tejash va dars samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy tarmoqlar zamonaviy til o'qitish jarayonining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Ular o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, dars samaradorligini oshirish va mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirishda katta ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar yordamida o'quvchilar real til muhiti bilan tanishadi, autentik materiallardan foydalanadi va amaliy muloqot tajribasini oshiradi. Shu bilan birga, ulardan foydalanishda pedagogik nazorat va maqsadli yondashuv zarur hisoblanadi.

Kelajakda raqamli texnologiyalarning yanada rivojlanishi ijtimoiy tarmoqlarning ta'limdagi o'rnini kuchaytiradi va til o'qitish metodikasini yangi bosqichga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jalolov J. "Chet til o'qitish metodikasi". – Toshkent, 2012.
2. Begimqulov U. "Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalari". – Toshkent, 2016.
3. Ishmuhamedov R. "Innovatsion pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2018.
4. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge University Press, 2011.
5. Warschauer M. Technology and Language Learning. New York, 2014.
6. Ahmad S. "Social Media and Language Learning". Journal of Educational Technology, 2020.
7. Karimov I. "Raqamli ta'lim va zamonaviy pedagogika". – Toshkent, 2021.